

**Lausunto Opetushallituksen lausuntopyyntöön luonnokseen määräyksestä
Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatillisessa koulutuksessa**

TRE:1909/12.01.01./2024

Lausuntopyyntö 8.4.2024 OPH-2397-2024 Opetushallituksen luonnokseen määräyksestä
Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatillisessa koulutuksessa

Opetushallitus pyytää lausuntoa määräyksestä Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatillisessa koulutuksessa.

Opetushallitus määrää ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 81 §:ssä tarkoitettuja tutkintoja ja osaamisaloja opiskelemaan otettavien terveydentilaa koskevista vaatimuksista. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 40 § mukaisesti opiskelijaksi hakevan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sellaista henkilöä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä koulutukseen liittyviin käytännön tehtäviin oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä, jos lain ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) 81 §:ssä tarkoitettuihin tutkintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa.

Tampereen kaupunki esittää lausuntonaan seuraavaa:

1. Määräyksen selkeys ja ymmärrettävyys seuraavilta osin: johdantoteksti, tutkintokohtaisten tekstien selkeys, termistö ja käsitteet

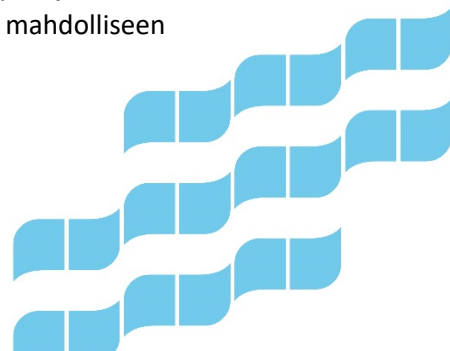
Taulukkomuotoinen esittämistapa on selkeä. Esitetyissä käsitteissä jää huomattavaa tulkinnallisuutta, kuten esimerkiksi käsitteiden ”vakava” ja ”häiriö” sisällön osalta. Tärkeää olisi täsmentää tarkoittaako esimerkiksi häiriö tilapäistä olosuhdetekijää. Lisäksi on tärkeää täsmentää, sovelletaanko näitä määräyksiä automaattisesti myös kaikkiin kyseisten tutkintojen tutkinnon osien suorittamiseen.

Johdantotekstissä todetaan: ”Koulutuksessa, työpaikoilla tai muussa oppimisympäristössä edellytetään henkilöltä käytännön tehtävien aiheuttamaan kuormitukseen nähden riittävää fyysistä ja psyykkistä toimintakykyä”. Koulutuksen järjestäjän näkökulmasta ”käytännön tehtävät” ei ole riittävän kattava käsite vaan se tulisi korvata käsitteellä ”opiskelu”.

2. Tutkintokohtaisten terveydentila- tai toimintakykyvaatimusten selkeys, ymmärrettävyys, yksiselitteisyys, lisäykset tai muutokset terveydentila- tai toimintakykyvaatimuksiin

Turvallisuusala

Eryteisesti turvallisuusosalalla mielenterveyden ja toimintakyvyn rajoitusten sekä alalle soveltuvuuden ja tulkinta on haasteellista. Määräykseen tai mahdolliseen

liitteeseen tarvittaisiin esimerkkilistaus siitä, mikä on esteen tekevä kommunikointikyvyn häiriö tai mielenterveyden häiriö, jonka hakija tai koulutuksen järjestäjä voisi todeta suoraan diagnoosista.

SORA-säädännöllä ei ole käytännössä voitu estää mielenterveyden tai toimintakyvyn rajoitusten takia esteellisten hakeutujien opintoja.

Maa- ja metsätalousala, metsäalan perustutkinnon metsäkoneenkuljetuksen osaamisala ja metsäalan ammattitutkinnon metsäkoneenkuljetuksen osaamisala

Lisäyksenä ja poistona (yliviivaus) lausuntoluonnokseen esitetään:

- *lisäys:* aktiivisuuden ja tarkkaavaisuuden häiriö (esim. ADHD tai ADD)
- *mielenterveyden haasteet* kuten vaikea toimintakykyä heikentävä psyykinen sairaus, joka rajoittaa toimintakykyä käytännön työtehtävissä (*lisäys:* esim. vakava masennus, itsetuhoisuus, skitsofrenia, kaksisuuntainen mielialahäiriö)

Lentokoneasennuksen perustutkinto

lisäyksenä lausuntoluonnokseen esitetään:

- hankala käsi-ihottuma
- sellainen näön tai kuulon heikkous, jota ei saada korjattua apuvälinein
- sairaudet, jotka pahenevat vuorotyössä

Muiden tutkintojen osalta ei ole kommentoitavaa.

3. Muut huomiot määräykseen Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatillisessa koulutuksessa

Määräykseen *esitetään lisättäväksi* metsäalan perustutkinto, metsätalouden osaamisala, metsuri-metsäpalvelujen tuottaja tutkinnoksi, jota koskisivat edellä todetut metsäalan tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset.

Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset asettavat koulutuksen järjestäjälle merkittävää vastuuta riittävästä tiedottamisesta sekä hakijoille että huoltajille. Terveydentilavaatimusten avulla on mahdollista oikea-aikaisesti ohjata hakijaa soveltuvalle alalle. Näillä on myös keskeinen merkitys hakijan arvioidessa edellytyksiään toimia tulevaisuudessa hänelle soveltuvassa ammatissa.

Tietyillä osaamisaloilla edellytetään Traficomien antamien ajoterveysohjeiden ryhmän 2 terveydentilavaatimusten täyttymistä. Tämä Traficomien ohje on merkittävästi yksityiskohtaisempi kuin nykyinen ja lausunnolla oleva luonnos opiskelijaksi ottamisen esteistä kuljetusalalle. Määräysluonnoksen perusteella jää epäselväksi sovelletaanko hakijan toimintakykyä arvioitaessa ainoastaan määräysluonnoksen esimerkkejä toimintakykyä heikentävistä sairauksista tai vammoista vai otetaanko huomioon myös Traficomien ryhmän 2 terveydentilavaatimukset. Esimerkiksi kuljetusalalle otetaan vuosittain opiskelijoita, joiden osalta ajoterveysohjeiden terveydentilavaatimukset eivät välttämättä täyty,

koska hakijalta ei edellytetä todennettua terveydentila- ja toimintakykyarviota. Hakijalla tulisi olla riittävät mahdollisuudet selvittää terveydentilaansa ja alalle soveltuvuuttaan ennen hakeutumistaan tai taata pääsy opintojen alkuvaiheessa opiskeluterveydenhuollon lääkärin tekemään terveystarkastukseen.

